

Ілліна О.В.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальних технологій
Житомирський державний університет імені Івана Франка

СОЦІАЛЬНА КВАЛІМЕТРІЯ ЯК НАУКОВА ДИСЦИПЛІНА

Кваліметрія — наукова дисципліна, що вивчає методи кількісної оцінки якості різних об'єктів. Кваліметрія як самостійна наука про оцінювання якості об'єктів і технологічних процесів з'явилася наприкінці 1960-х - початку 1970-х років. Її поява була обумовлена нагальною потребою ефективного та науково обґрунтованого управління якістю виробленої продукції. Наприкінці ХХ ст. та на початку ХХІ ст. з'явилося чимало публікацій, присвячених розробці різних проблем кваліметрії [1, 4]. Більшість авторів при цьому визначали кваліметрію як науку про вимірювання і кількісну оцінку якості різноманітних предметів і процесів, тобто об'єктів реального матеріального і нематеріального світу. До початку ХХІ ст. була сформована відносно нова наукова дисципліна, яка стала затребуваною фахівцями різних галузей і сфер життя суспільства, в тому числі соціальної.

У практичній соціальній роботі постійно постає проблема визначення рівня здійснення роботи, її професійної оцінки. Володіння соціальними працівниками кваліметричними методами стає необхідним, оскільки: прискорюються темпи соціально-гуманітарного розвитку різних регіонів; відбувається збільшення кількості і посилення якості різноманітних форм і методів практичної соціальної роботи; значно ускладнюється життя сучасної людини, сім'ї, громад і соціуму в цілому; прискорюється технологізація соціальної роботи, індивідуальної та групової підтримуючої і захисної діяльності різних організацій та установ; зростає загроза фальсифікації і «коригування» результатів діяльності органів управління та соціальних служб. Система надання соціальних послуг — це складна, відкрита соціально-економічна система, яка складається з сукупності державних органів і недержавних організацій, діяльність яких спрямована на надання соціальних послуг особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних

життєвих обставинах, не можуть самотійно їх подолати та потребують сторонньої допомоги.

Метою системи надання соціальних послуг є розв'язання життєвих проблем, від яких потерпають особи чи соціальні групи. Втім, основними цілями, на досягнення яких повинно бути спрямоване функціонування такої системи, мають бути профілактика негативних соціально-економічних явищ, попередження і запобігання виникнення складних життєвих обставин.

Суб'єктами системи надання соціальних послуг є: держава, суспільство, людина, соціальні інститути, політичні партії, профспілки, осередки громадських і благодійних організацій, благодійні фонди, підприємці, ЗМІ, соціальні та інші професійні працівники, зацікавлені сторони (спонсори, меценати, роботодавці, науково-дослідні організації, фахівці, що розроблюють і реалізують політику у системі надання таких послуг).

Важливе місце у розробленні та реалізації принципів та механізмів державного управління системою надання соціальних послуг належить уповноваженим органам у системі соціального захисту населення, якими згідно Закону України «Про соціальні послуги» [2] є центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування. Саме вони забезпечують управління та координацію у цій сфері, затверджують державні стандарти таких послуг, ведуть реєстр надавачів соціальних послуг, оцінюють вплив послуг на процес подолання складних життєвих обставин; розробляють, затверджують та фінансують соціальні програми з надання соціальних послуг, здійснюють моніторинг та оцінку якості соціальних послуг, передбачених Переліком соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самотійно їх подолати [3]. Отже, кваліметрія є невід'ємною частиною соціальної роботи як науки і практичної діяльності.

Об'єктом соціальної кваліметрії є соціальна сфера з її реальними складовими: соціальна політика; соціальний захист, у тому числі соціальне обслуговування, соціальне страхування, пенсійне забезпечення та соціальна підтримка; система освіти; система охорони здоров'я; система пенітенціарних

установ та ін., нарешті, сама людина, що входить в простір ціннісного освоєння людини. Предметом соціальної кваліметрії є оцінка якості соціальних послуг та інших видів соціальної підтримки населення, оцінка якості соціальної освіти, медико-соціальної допомоги, пенітенціарної соціальної роботи, соціальної підтримки і захисту населення та ін.

Соціальна кваліметрія, будучи складовою частиною теоретичної соціології та теорії соціальної роботи, покликана стати соціолого-орієнтованою парадигмою, сучасною базою для вимірювання та оцінки якості соціальної сфери суспільства, якості життя людей. Особливості соціальної кваліметрії визначаються специфікою соціальної сфери, особливістю предметів і процесів оцінювання, онтологією, філософією, аксіологією і праксеологією якості.

Список використаних джерел

1. Албегова И. Ф. Социальная кваліметрія, оценка качества и стандартизация социальных услуг : учеб. пособ. / И. Ф. Албегова, Е. А. Серова, Г. Л. Шаматонова. — Ярославль : ЯрГУ, 2015. — 116 с.
2. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 № 966-IV. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/966-15>.
3. Перелік соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати: затверджений наказом Міністерства соціальної політики України 03.09.2012 № 537 // Офіційний вісник України. — 2012. — №74 (8 жовт.).
4. Циба В. Т. Основи теорії кваліметрії : навч. посіб. / В. Т. Циба. — К. : ІЗМН, 1997. — 160 с.